

Л.В. ГНАПОВСЬКА

*ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України»*

МОВНЕ ТЕСТУВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ

Приєднання України до Болонського процесу і запровадження кредитно-модульної системи у практику підготовки фахівців у вищій школі призвели до докорінних змін у плануванні та організації навчального процесу. Цілком закономірно, що нагальною потребою у зв'язку з цим постає також вирішення проблеми реформування системи *оцінювання* знань та вмінь студентів. Ця система має враховувати різні види навчальної роботи останніх, наочно та прозоро демонструючи її успішність або неуспішність.

В умовах інтеграції українського освітянського простору до гуманітарних потреб світової спільноти система оцінювання результатів навчання іноземній мові (ІМ) студентів вищих навчальних закладів України базується на Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти [1] як нормативному документі, що допомагає визначити об'єкти й форми контролю сформованості іншомовних комунікативних компетенцій студентів. Ця система покликана забезпечити узгодженість між потребами студентів, цілями викладання/вивчення ІМ та міжнародно визнаними європейськими рівнями володіння ІМ (РВМ).

В цілому, сучасна система оцінювання навчальних досягнень студентів у вивченні ІМ є *комунікативною* та орієнтованою на *вміння*: вона спрямована на визначення ступеня адекватності *мовної поведінки* студентів у різноманітних ситуаціях повсякденного та ділового спілкування, хоча водночас не нехтує необхідності дотримуватись акуратності (правильності), чіткості й точності у мовленні. Ця система включає в себе *рубіжний/поточний* (протягом курсу) та *підсумковий* (в кінці курсу/року) контроль, а також *самооцінювання*, що використовується як стандарт, з яким порівнюється подальший прогрес студента у вивченні мови. Така система представляє логічну рамку, для якої характерним є поступове ускладнення мовленнєвих вмінь в межах кожного модуля навчання.

У вищих навчальних закладах України в якості засобу *рубіжного контролю* іншомовної комунікативної компетенції студентів обрана тестова модульна контрольна робота (ТМКР), яка за своєю сутністю є тестом навчальних досягнень (*achievement test*). Вона орієнтована на певні стандарти та критерії оцінювання, покликана бути надійним засобом оцінювання рівня академічних досягнень студентів у вивченні певної ІМ, і саме тестовий формат проведення цієї форми контролю є цілком доречним з урахуванням загальноновизнаних якостей тесту – його об'єктивності, практичності та економічності. Проте, практична реалізація основного завдання ТМКР ускладнена цілою низкою проблем, найголовніша з яких пов'язана із значною формалізацією контролю у системі навчання ІМ за кредитно-модульною системою, оскільки передбачає необхідність звітувати про досягнення студентів за певний період навчального часу. Збільшення ваги контролю викликає занепокоєння практиків щодо можливого скорочення часу на навчання за рахунок збільшення часу, відведеного на контроль.

Зазначені зміни у навчальному процесі вимагають від викладача значно більших інтелектуальних, у т.ч. методичних, фізичних та часових зусиль при розробці, проведенні, перевірці й обчислювання результатів ТМКР. При цьому зрозуміло, що результати останньої не можуть дати всебічної та повної уяви про досягнення студентів, а відтак рубіжний тестовий контроль має бути доповненим іншими, альтернативними видами контролю (портфоліо, проекти тощо). Таким чином, спектр функцій, що їх має виконувати викладач при організації оцінювання з ІМ, охоплює такі аспекти: вибір викладачем належного формату контролю та приведення його у відповідність до цілей контролю; планування співвідношення тестового та альтернативного видів контролю; розробка ТМКР для рубіжного контролю, включаючи її апробацію, підготовку ключів, друк необхідної кількості копій; проведення і перевірка ТМКР; аналіз успішності її виконання студентами; ознайомлення студентів з результатами ТМКР та їх інтерпретація; аналіз якості розроблених тестових завдань ТМКР; обчислювання загального результату виконання студентами

завдань змістового модулю з урахуванням ТМКР, поточного і альтернативного контролю; звіт про виконання вимог певного періоду навчальної роботи.

Як бачимо, наголос на необхідності застосування стандартизованої форми оцінювання, якою є ТМКР, спонукає викладача виконувати роль розробника тесту/тестових завдань, ключів до перевірки рецептивних (читання та аудіювання) вмінь та шкал оцінювання продуктивних (говоріння та письмо) вмінь. Зважаючи на те, що значна частина викладачів-практиків доволі поверхово обізнана на методології мовного тестування, досить гостро постає проблема формування специфічної для українського освітянського загалу компетенції викладача, яку можна визначити як компетенцію у тестуванні для оцінювання навчальних досягнень студентів у вивченні ІМ (*classroom-based assessment*). При цьому, необхідний мінімум знань викладача передбачає усвідомлення ним таких основних понять мовного тестування як *валідність* тесту (змісту, конструкту, обчислювання результатів, зовнішня валідність) та його *надійність*. У свою чергу, сформованість зазначеної вище компетенції у мінімально необхідному обсязі передбачає здатність викладача співвідносити цілі тестування із готовими тестами, орієнтованими на стандарти (*placement, diagnostic, proficiency tests*); планувати тест навчальних досягнень з чітким усвідомленням того, які саме мовленнєві вміння є об'єктом вимірювання у ньому; обирати типи тестових завдань, релевантних визначеним цілям контролю, та розробляти мовний тест у відповідності до певних норм та вимог.

Висновок: в умовах запровадження діяльнісно-орієнтованої парадигми навчання ІМ у вищій школі існує нагальна потреба в організації тренінгів з формування компетенції викладачів у лінгводидактичному тестуванні, консультаціях фахівців з проблем мовного оцінювання, забезпеченні викладачів-практиків необхідною теоретичною літературою, відповідними методичними матеріалами та практичними рекомендаціями.

Література

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К.: Ленвіт, 2003.

Гнаповська, Л.В. Мовне тестування у вищій школі в контексті європейської мовної політики [Текст] / Л.В. Гнаповська // Держава і право : проблеми становлення і стратегія розвитку : збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (17-18 травня 2014 р.). – Суми : СФ ХНУВС; ДД «Папірус», 2014. – С. 325–32